

odgovornost politike za poljoprivredu i za ruralni prostor

alfred schuh

bavarsko ministarstvo prehrane,
poljoprivrede i šumarstva,
münchen, njemačka

—→ Dopustite mi da najprije naglasim kako smo svi mi u Bavarskoj s olakšanjem primili vijest da je nakon strahotnih ratnih događanja, u Hrvatskoj napokon nastupio dugo željeni mir. Mir je preduvjet za dobrobit građana, a nju svi mi doživljavamo kao svoju dužnost. Nadamo se da će mir sada potrajati, a na meni je da vam u ime Bavarske državne vlade zaželim dobrodošlicu na ovome simpoziju. Dopustite mi da vam ponajprije prenesem pozdrave državnog ministra gospodina Bockleta koji je želio prisustvovati ovome skupu, ali je nažalost bio službeno spriječen. I u njegovo ime zahvaljujem našem domaćinu, gospodinu ministru Jankoviću, što su dva dana ovoga Bavarskoga tjedna u Zagrebu posvećena poljoprivredi i posebice temi o razvitku ruralnih krajeva i obnovi sela. Dopustite mi da, u skladu s ovom tematikom, ukratko iznesem nekoliko bavarskih stajališta o odgovornosti što je politika ima naspram poljoprivredi i ruralnim prostorima.

ruralni prostor ima budućnost ako poljoprivreda ima budućnost

Za moto ovog skupa svjesno smo odabrali slogan **Ruralni prostor ima budućnost**. Time smo željeli pojasniti pionirsko raspoloženje što ga srećemo i prepoznajemo u mnogim ruralnim prostorima Europe. Budućnost tih prostora bitno ovisi o budućnosti poljoprivrede u cjelini. Odustati od poljoprivrede značilo bi žrtvovati ruralne prostore. Stoga znam da se sa mnom slažete u ocjeni kako uvijek iznova moramo naglasiti važnost poljoprivrede za ruralne prostore i cjelokupno društvo. U Bavarskoj se pritom svjesno zalažemo da ovom podneblju osiguramo primjereno obrađivanje zemlje u okviru privatnih gospodarstava. Svojstva ovakva oblika poljodjeljstva jesu sliedeća:

- jamči ekološku proizvodnju živežnih namirnica i sirovina što se mogu ponovno uzgajati;
- osigurava prirodne osnove našeg života;
- njeguje kultivirani krajolik;
- pridonosi očuvanju čvrste strukture na području stanovanja i upošljavanja;
- važan je ekonomski faktor u proizvodnom lancu ispred i iza same poljoprivrede;
- mjerodavan je nositelj autohtone ruralne kulture.

nadmoćna važnost ruralnih prostora

S druge pak strane zastupamo mišljenje kako poljoprivredna politika danas u obuhvatnijem kontekstu mora prerasti i u politiku za ruralna područja. Ova ruralna područja imaju nadmoćnu važnost. Kako bismo prikazali ovu važnost na primjeru naše države Bavarske, navest ćemo ukratko značajke njezinih ruralnih prostora:

- obuhvaćaju više od 80% cjelokupne državne površine;
- životni su prostor za više od polovine njezinih stanovnika;
- karakteristični su za našu zemlju sa svojih otprilike 50.000 sela, zaseoka i pojedinačnih gospodarstava kao i s mozaikom livada, njiva i šuma;
- područja su u kojima Bavarci ali i gosti provode slobodno vrijeme, odmaraju se i rekreiraju;
- mjesta su trgovanja, obrta i industrije;
- prije svega su – to vrijedi još uvijek, a nadamo se i ubuduće – dom, mjesto stanovanja i rada za obitelji naših seljaka.

U ruralnim prostorima brige nam stvaraju sljedeće pojave, što ćete i vi u Hrvatskoj po svoj prilici moći potvrditi:

- trajne strukturne promjene u poljoprivredi;
- nedostatak kvalificirane radne snage;
- raznoliki ekološki faktori što ugrožavaju prirodnu osnovu našeg života;
- iseljavanje iz perifernih ruralnih područja;
- još uvijek postojeći infrastrukturni nedostaci i socijalni dispariteti u mnogim selima (npr. između poljoprivrednika i nepoljoprivrednika);

Ove probleme nastojimo riješiti raznim oblicima pomoći za poljoprivrednike te politikom u kojoj zastupamo generalno pozitivan stav prema selu i takvoj politici unutar koje agrarna politika preuzima odgovornost za ruralna područja.

No ne može agrarna politika sama snositi tu odgovornost. Želimo li zaustaviti odljev stanovništva iz ruralnih sredina i doseljenje u gradove sa svim svojim negativnim posljedicama, tada moraju zajednički nastupati agrarna i ekonomska, infrastrukturna, regionalna i kulturna politika. Život na selu mora i dalje biti privlačan. Za to su potrebni poljoprivrednici i obrtnici, radnici i industrijski pogoni, uslužne djelatnosti kao što su pošte, banke i štedionice ili trgovačka poduzeća, ali i ceste i putovi, no prije svega učilišta, od dječjih vrtića, osnovnih i srednjih škola kao i ustanova za profesionalno usavršavanje. To su izazovi kojima se suočava svaki parlament i svaka vlada. Stoga je važno:

- da ti interesi budu prikladno zastupljeni u parlamentu i u vladi,
- da sami poljoprivrednici zastupaju svoje interese umjesto da pasivno promatraju, čekajući da drugi o njima odlučuju ili ne odlučuju.

oblici pomoći za poljoprivrednike

Budućnost ruralnih prostora ovisna je, dakako, o budućnosti naše poljoprivrede i o budućnosti naših seoskih obitelji. One su nosivi elementi ruralnih prostora, a u skladu s našim političkim ciljevima to bi trebale i ostati.

Pred pozadinom teške situacije u tržišnoj politici naša današnja agrarna politika u Bavarskoj ima sljedeće ciljeve:

- što veće korištenje zaliha u seoskim gospodarstvima stvorenih racionalizacijom i smanjenjem troškova,
  - stvaranje učinkovite i financijski povoljne strukture poduzeća za preradu i plasman proizvoda,
  - adekvatno nagrađivanje doprinosa poljoprivrede autohtonoj kulturi.
- Želja nam je da što više seoskih obitelji uzmogne ostati na zemlji i baviti se zemljoradnjom bilo kao isključivom bilo dodatnom ili pak sporednom djelatnosti. Za nas nema alternative zemljoradnji i njegovanju kultiviranog krajolika organiziranima u okviru seoskih gospodarstava.

nova radna mjesta u ruralnim područjima

Uza sve rečeno, znamo da budućnost ruralnih područja bitno ovisi o tome hoće li ljudi tamo naći zaposlenje. To se odnosi i na onu radnu snagu koja je zbog tehnološkog napretka u poljoprivredi postala viškom.

Stoga se maksimalno zalažemo za to da Bavarsku kao prostor za privređivanje, zajedno s njezinim ruralnim područjima, učinimo zanimljivom za osnivanje poduzeća. Povećanje broja poduzeća ključ je povećanju broja radnih mjesta. Zahvaljujući prihodima iz privatizacije državnih udjela, u položaju smo da u sljedećih nekoliko godina u Slobodnoj državi Bavarskoj stavimo na raspolaganje otprilike tri milijarde njemačkih maraka kao dodatna sredstva za jačanje naše zemlje.

Trudimo se i da otvorimo mogućnosti dodatne i sporedne zarade za naše poljoprivrednike, u sasvim novim djelatnostima, primjerice u područjima neposrednog plasmana proizvoda, u njegovanju krajolika, oblikovanju slobodnog vremena i rekreacije, u telekomunikaciji, komunalnim i uslužnim djelatnostima i u proizvodnji energenata (proizvodnja sirovina što se mogu ponovno uzgajati). Naši poljoprivrednici danas moraju biti više od samih proizvođača živežnih namirnica. Nezaobilazna je činjenica da je njihovo sudjelovanje u sveopćoj dobrobiti moguće samo ako i sami nastupaju na tržištu kao nuditelji usluga.

I napokon, seoske općine potpomažemo prvenstveno i na planu zemljišne reorganizacije i obnove sela preko projekata i komasacijskih zahvata, pa tako i pri određivanju zemljišta namijenjenih izgradnji stambenih objekata ili poduzeća.

poboljšanje infrastrukture

U okviru obnove sela i zemljišne reorganizacije kao i ciljane potpore utvrđene europskim propisima, građane i općine potpomažemo i pri poboljšanju komunalne infrastrukture. To se ponajprije odnosi na sljedeće:

- izgradnju cesta na području općina i pojedinih mjesta, te seoskih putova;
- uređenje seoskih trgova te mjesta i ustanova za slobodno vrijeme i rekreaciju;
- poboljšanje opskrbe (uređenje novih seoskih trgovina);
- uređenje omladinskih i društvenih domova i oživljavanje seoskih gostionica;
- a ponajprije aktiviranje samih stanovnika poticanjem i jačanjem samopomoći, solidarnosti i spremnosti da se velike i teške zadaće rješavaju zajednički, jer pravi kapital ruralnog prostora jesu njegovi stanovnici: njihova radišnost, želja za znanjem, pozitivan stav prema životu i društvu, njihovo razmišljanje u generacijskom okviru i za dobrobit sljedećih naraštaja.

Samo uz pomoć ljudi i njihova zalaganja moći ćemo ostvariti cilj naše državne politike - da na selu stvorimo životne uvjete jednako vrijedne kao što su oni u gradu (no ne i istovjetne).

suradnja između bavarske i hrvatske

Glavni problemi ruralnih područja, kao što su strukturne promjene u poljoprivredi, pomanjkanje radnih mjesta i smanjene mogućnosti zarade, iseljavanje iz perifernih područja i ugrožavanje prirodne životne osnove, u cijeloj su Europi slični, samo se u pojedinim zemljama pojavljuju u različito vrijeme. To znači da se i Slobodna država Bavarska i Republika Hrvatska moraju suočavati sa otprilike istim, iako drukčije dimenzioniranim problemima. U nas kao i u vas radi se o razvitku i perspektivi budućnosti ruralnog prostora kao mjesta privređivanja i prebivanja.

Pozdravljamo stoga odluku Bavarsko-hrvatske komisije da proširi suradnju između naših dviju država jer takva suradnja datira još iz 1972. U skladu sa tada ustanovljenim radnim programom težišta suradnje leže u područjima gospodarstva, turizma, prometa, očuvanja prirode, obrazovanja, znanosti i poljoprivrede. Otad se između naših zemalja odvija vrlo plodna razmjena iskustava s područja poljoprivrede i razvitka ruralnih krajeva. Pripomogli smo i financijskim sredstvima kako bismo ublažili strahotne posljedice ratnog uništavanja, a kanimo to u okviru naših mogućnosti i dalje činiti. Drago mi je što vam mogu priopćiti da je nedavno ministar Bocklet odobrio subvencijska sredstva od 80.000 DEM, namijenjena dvama projektima za razvitak ruralnih krajeva u Hrvatskoj što ih nadziru suradnici našeg ministarstva; naša je namjera da ih još tijekom 1996. godine upotrijebimo za sanaciju crkve u Mačkovcu i sanaciju bivše gradske vijećnice u Krašiću.

perspektiva

Agrarna politika, prema našem shvaćanju, nikada nije bila samo sektorska, politika za populaciju određenog zanimanja. U zemlji kao što je Bavarska, koje su i prošlost i sadašnjost uvelike obilježene seoskim načinom življenja, agrarna je politika istodobno uvijek i socijalna politika za cjelokupni ruralni prostor. Ruralni prostor, ukoliko je sposoban za normalno funkcioniranje, jest i ostaje jamac stabilnosti na planu unutarnje politike.

Ruralna područja imaju budućnosti ondje gdje i poljodjelci imaju budućnosti i gdje su građani spremni zalagati se za životni prostor svoje domovine! Toga moraju biti svjesni svi oni koji snose odgovornost za svoju zemlju – kako u Bavarskoj tako i u Hrvatskoj. Neka ovaj simpozij "Razvitak ruralnih krajeva i obnova sela" kao i prateća izložba "Selo i krajolik" pridonose jačanju ove svijesti u svima nama.